Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 5 września 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem – Swobodny przepływ pracowników – Równość traktowania – Artykuł 45 TFUE – Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Artykuł 4 – Konwencja w sprawie zabezpieczenia społecznego zawarta między państwem członkowskim zatrudnienia a państwem trzecim – Świadczenia rodzinne – Stosowanie do pracownika przygranicznego niebędącego ani obywatelem, ani rezydentem jednego z państw będących stroną konwencji

W sprawie C-801/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez conseil supérieur de la sécurité sociale (wysoką radę ds. zabezpieczenia społecznego, Luksemburg) postanowieniem z dnia 17 grudnia 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 grudnia 2018 r., w postępowaniu:

EU

przeciwko

Caisse pour l'avenir des enfants,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: C. Toader, prezes izby, A. Rosas (sprawozdawca) i M. Safjan, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: A. Calot Escobar,

postanowiwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem, zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 45 TFUE, dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG

* Język postępowania: francuski.

i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77), a także art. 4 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 166, s. 1).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między EU a Caisse pour l'avenir des enfants (kasą ds. przyszłości dzieci, Luksemburg) dotyczącego odmowy tej ostatniej przyznania dodatku rodzinnego na dziecko EU zamieszkałe z matką w państwie trzecim.

Ramy prawne

Konwencja w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r.

3 Konwencja w sprawie zabezpieczenia społecznego zawarta między Wielkim Księstwem Luksemburga a Stanami Zjednoczonymi Brazylii, podpisana w Rio de Janeiro w dniu 16 września 1965 r. (*Mémorial* A 1966, s. 621), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych rozpatrywanych w sporze w postępowaniu głównym (zwana dalej „konwencją w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r."), w art. 1 stanowiła:

„Niniejsza konwencja ma za przedmiot uregulowanie, przy zapewnieniu równego traktowania, zabezpieczenia społecznego obywateli wysokich umawiających się stron".

4 Artykuł 2 tej konwencji stanowił:

„Konwencja ma zastosowanie do ubezpieczeń związanych z chorobą, macierzyństwem, niepełnosprawnością, emeryturą, śmiercią i wypadkami przy pracy, a także do dodatku rodzinnego (z wyłączeniem nieskładkowych świadczeń z tytułu urodzenia dziecka)".

5 Zgodnie z art. 3 ust. 1 wspomnianej konwencji:

„Do obywateli jednej lub drugiej ze stron pracujących zwykle na terytorium jednej z nich stosuje się ustawodawstwo tej strony".

6 Artykuł 4 tej konwencji stanowił:

„Obywatele strony, którzy mają prawo do świadczeń pieniężnych, otrzymują te świadczenia w całości i bez ograniczeń, tak długo jak zamieszkują na terytorium jednej ze stron".

Rozporządzenie nr 883/2004

7 Zgodnie z art. 4 rozporządzenia nr 883/2004:

„O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, korzystają z tych samych świadczeń i podlegają tym samym obowiązkom na mocy ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego, co jego obywatele".

Prawo luksemburskie

8 Konwencja w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r. została ratyfikowana przez Wielkie Księstwo Luksemburga w ustawie z dnia 12 lipca 1966 r. (*Mémorial* A 1966, s. 620).

9 Artykuł 269 akapit pierwszy code de la sécurité sociale (kodeksu zabezpieczenia społecznego), zatytułowany „Warunki przyznawania", stanowi:

„Prawo do dodatku rodzinnego na warunkach przewidzianych w niniejszym rozdziale przysługuje:

a) co się tyczy samego dziecka – każdemu dziecku faktycznie i w sposób ciągły zamieszkującemu w Luksemburgu oraz posiadającemu tam miejsce zamieszkania;

b) co się tyczy członków jego rodziny – zgodnie z obowiązującym międzynarodowym aktem prawnym, każdej osobie podlegającej ustawodawstwu luksemburskiemu i objętej zakresem stosowania rozporządzeń wspólnotowych lub innej umowy dwu- lub wielostronnej zawartej przez Luksemburg w dziedzinie zabezpieczenia społecznego i przewidującej wypłatę dodatków rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem państwa miejsca zatrudnienia. Za członka rodziny danej osoby uważa się dziecko należące do grupy rodzinnej tej osoby, określonej w art. 270. Członkowie rodziny, o których mowa w niniejszym przepisie, powinni zamieszkiwać w państwie określonym we wspomnianych rozporządzeniach lub umowach".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

10 W dniu 8 grudnia 2015 r. EU, obywatel portugalski zamieszkujący we Francji i pracujący w Luksemburgu, złożył do Caisse nationale des prestations familiales (krajowej kasy świadczeń rodzinnych, Luksemburg) (obecnie Caisse pour l'avenir des enfants, kasa ds. przyszłości dzieci) wniosek o przyznanie dodatku rodzinnego na jego dziecko, zamieszkujące z matką w Brazylii.

11 Decyzją z dnia 6 czerwca 2016 r. Caisse pour l'avenir des enfants oddaliła ten wniosek ze względu na to, że do EU nie ma zastosowania art. 269 akapit pierwszy lit. b) kodeksu zabezpieczenia społecznego, ponieważ nie ma on obywatelstwa brazylijskiego lub luksemburskiego i, w konsekwencji, nie stosuje się do niego konwencji w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r.

12 Rozpatrując odwołanie EU, conseil arbitral de la sécurité sociale (rada arbitrażowa ds. zabezpieczenia społecznego, zwana dalej „conseil arbitral", Luksemburg), orzeczeniem z dnia 7 lipca 2017 r. oddaliła to odwołanie jako bezzasadne. Conseil arbitral stwierdziła, że dziecku EU nie przysługuje prawo do dodatku rodzinnego – ani samemu dziecku, ponieważ nie przebywało ono faktycznie i w sposób ciągły w Luksemburgu, ani na dziecko jako członka rodziny jego matki, która nie podlegała ustawodawstwu luksemburskiemu, ani na dziecko jako członka rodziny jego ojca, który nie jest objęty zakresem stosowania konwencji w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r., ponieważ nie jest ani obywatelem luksemburskim, ani brazylijskim, a sam status pracownika przygranicznego nie jest wystarczający dla uznania go za obywatela luksemburskiego.

13 Posiłkowo conseil arbitral wskazała, że można byłoby rozpatrzyć kwestię, czy wyrok z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), ma zastosowanie w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, jednakże nie przedstawiła tej kwestii stronom w postępowaniu głównym ani nie wywiodła z tego skutków prawnych.

14 W dniu 4 sierpnia 2017 r. EU wniósł skargę na orzeczenie conseil arbitral przed conseil supérieur de la sécurité sociale (wysoką radę ds. zabezpieczenia społecznego, Luksemburg), powołując się na prawo do wypłaty dodatku rodzinnego na dziecko.

15 EU podniósł, że gdyby pracował we Francji, mógłby otrzymywać na dziecko francuski dodatek rodzinny, na podstawie porozumienia zawartego między Republiką Francuską a Federacyjną Republiką Brazylii w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, podpisanego w Brazylii w dniu 15 grudnia 2011 r., i że gdyby pracował w Portugalii, mógłby otrzymywać na dziecko portugalski dodatek rodzinny, na mocy porozumienia dwustronnego zwanego „*Iberoamericano*".

16 Powołując się na zasadę swobodnego przepływu pracowników w Unii Europejskiej i odsyłając do art. 45 TFUE, dyrektywy 2004/38 i rozporządzenia nr 883/2004, EU dochodzi prawa do luksemburskiego dodatku rodzinnego, twierdząc, że gdyby nie wypłacono mu tego dodatku, znalazłby się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, która mogłaby go zniechęcać do pracy w Luksemburgu, co stanowiłoby przeszkodę dla wdrożenia zasady swobodnego przepływu pracowników w Unii.

17 Posiłkowo EU wskazał na wyrok z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), podnosząc, że na zasadę równego traktowania wynikającą z istotnych przepisów prawa Unii można się powołać wobec instytucji państwa członkowskiego, w której jest on ubezpieczony, ponieważ obowiązuje konwencja w sprawie zabezpieczenia społecznego zawarta między tym państwem członkowskim a danym państwem trzecim. Ponadto EU domaga się skierowania pytania prejudycjalnego do Trybunału.

18 Caisse pour l'avenir des enfants wnosi o utrzymanie w mocy wydanego orzeczenia conseil arbitral ze względu na to, że ani dziecko, ani jego matka, ani EU nie spełniają określonych w art. 269 kodeksu zabezpieczenia społecznego przesłanek uzyskania dodatku rodzinnego.

19 W dniu 22 stycznia 2018 r. conseil supérieur de la sécurité sociale wezwała strony postępowania głównego do zajęcia stanowiska w przedmiocie stosowania konwencji w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r. do osób, które, tak jak w niniejszej sprawie, nie zamieszkują na terytorium jednej ze stron tej konwencji, mając na względzie art. 4 wspomnianej konwencji, który uzależnia otrzymanie świadczeń pieniężnych od zamieszkania danego obywatela na terytorium jednego z tych państw.

20 W tym względzie EU ponownie odniósł się do wyroku z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), i stwierdził, że biorąc pod uwagę zasadę równego traktowania i swobodnego przepływu pracowników w Unii, nie można powołać się wobec niego na art. 4 konwencji w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r.

21 Według Caisse pour l'avenir des enfants, o ile w następstwie przyjęcia wyroku z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), Wielkie Księstwo Luksemburga jest obecnie zobowiązane, w celu uniknięcia wszelkiej dyskryminacji ze względu na obywatelstwo, do umożliwienia każdemu obywatelowi państwa członkowskiego powołania się na wszelką konwencję międzynarodową zawartą między Wielkim Księstwem Luksemburga a państwem trzecim, o tyle w sprawie w postępowaniu głównym EU nie znajduje się w takiej samej obiektywnej sytuacji jak obywatele krajowi państwa będącego stroną takiej konwencji, którzy także mają miejsce zamieszkania na terytorium tego państwa.

22 Conseil supérieur de la sécurité sociale wskazuje, że ze względu na to, iż EU nie ma legalnego miejsca zamieszkania w Luksemburgu i faktycznie tam nie zamieszkuje, na dziecko EU nie przysługuje prawo do dodatku rodzinnego – ani na nie samo, ani na dziecko jako członka rodziny jego matki, która nie podlega ustawodawstwu luksemburskiemu, ani na dziecko jako członka rodziny jego ojca.

23 Aby dziecko to mogło uzyskać dodatek rodzinny jako członek rodziny EU, zdaniem conseil supérieur de la sécurité sociale do EU – podlegającego ustawodawstwu luksemburskiemu ze względu na zawarcie umowy o pracę w Luksemburgu – powinna mieć zastosowanie konwencja dwustronna. Zakres stosowania konwencji w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r. został zaś, na mocy jej art. 3 i 4, ograniczony do obywateli i rezydentów jednego z państw będących stroną tej konwencji.

24 EU podnosi, że ograniczenia te stanowią przeszkodę dla stosowania zasady swobodnego przepływu pracowników w Unii oraz zasady równego traktowania, odnosząc się w szczególności do art. 45 TFUE, zgodnie z którym zapewnia się swobodę przepływu pracowników wewnątrz Unii i zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami państw członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy, a także do rozporządzenia

nr 883/2004, a w szczególności do jego art. 4 mającego na celu zapewnienie, by osoby, do których stosuje się to rozporządzenie, korzystały z tych samych świadczeń i podlegały tym samym obowiązkom na mocy ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego, co jego obywatele.

25 Sąd odsyłający wskazuje, że w wyroku z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), Trybunał orzekł, że właściwe organy zabezpieczenia społecznego pierwszego państwa członkowskiego mają obowiązek, zgodnie z ich zobowiązaniami wynikającymi z art. 39 WE (obecnie art. 45 TFUE), uwzględnić dla celów uzyskania prawa do świadczeń emerytalnych okresy ubezpieczenia uzyskane w państwie trzecim przez obywatela drugiego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy przy takich samych warunkach opłacania składek owe właściwe organy pozwalają, na podstawie dwustronnej konwencji prawa międzynarodowego zawartej pomiędzy pierwszym państwem członkowskim a tym państwem trzecim, na uwzględnienie takich okresów uzyskanych przez własnych obywateli.

26 Sąd odsyłający jest zdania, że w konsekwencji nasuwa się pytanie, czy w dziedzinie dodatku rodzinnego konwencja w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r. ma zastosowanie do EU, pomimo że nie jest on ani obywatelem, ani rezydentem jednego z dwóch państw będących stroną tej konwencji.

27 W tych okolicznościach conseil supérieur de la sécurité sociale postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy właściwe organy zabezpieczenia społecznego pierwszego państwa członkowskiego [w niniejszej sprawie Caisse pour l'avenir des enfants] są zobowiązane, zgodnie z ich obowiązkami […] wynikającymi z art. 45 TFUE, dyrektywy [2004/38], a także rozporządzenia [nr 883/2004], a w szczególności z art. 4 tego rozporządzenia, do udzielenia świadczeń rodzinnych obywatelowi drugiego państwa członkowskiego, gdy – przy zaistnieniu takich samych warunków przyznania wspomnianych [świadczeń] – wspomniane właściwe organy uznają, na podstawie dwustronnej umowy międzynarodowej zawartej między pierwszym państwem członkowskim [Wielkim Księstwem Luksemburga] a państwem trzecim [Stanami Zjednoczonymi Brazylii, obecnie Federacyjną Republiką Brazylii], prawo do świadczeń rodzinnych dla ich własnych obywateli i rezydentów?

2) Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej, i w sytuacji, w której stosowanie zasady przyjętej w [wyroku z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16)] rozszerzono by na dziedzinę świadczeń rodzinnych, czy właściwy organ zabezpieczenia społecznego, a w szczególności właściwy w sprawach świadczeń rodzinnych – [w niniejszej sprawie] Caisse pour l'avenir des enfants, krajowa instytucja właściwa w sprawie świadczeń rodzinnych w Wielkim Księstwie Luksemburga – mógłby przedstawić obiektywne uzasadnienie w oparciu o względy dotyczące [szczególnie] poważnych obciążeń finansowych i administracyjnych ciążących na danej administracji, aby uzasadnić nierówne traktowanie obywateli państw będących umawiającymi się stronami (danej umowy dwustronnej) w porównaniu z innymi obywatelami państw członkowskich [Unii]?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

28 Poprzez zadane pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 45 TFUE w związku z art. 4 rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie odmowie wypłaty przez właściwe organy pierwszego państwa członkowskiego obywatelowi drugiego państwa członkowskiego pracującemu w pierwszym państwie członkowskim, lecz nie zamieszkującemu w nim, świadczeń rodzinnych dla jego dziecka zamieszkującego w państwie trzecim z matką, gdy – przy zaistnieniu takich samych warunków przyznania wspomnianych świadczeń – wspomniane organy przyznają, w następstwie zastosowania dwustronnej konwencji międzynarodowej zawartej między pierwszym państwem członkowskim a tym państwem trzecim, prawo do świadczeń rodzinnych własnym obywatelom i rezydentom. W danym wypadku sąd

odsyłający dąży do ustalenia, czy względy związane z poważnymi obciążeniami finansowymi i administracyjnymi ciążącymi na danej administracji mogą być przywołane w celu uzasadnienia w sposób obiektywny nierównego traktowania obywateli państw będących umawiającymi się stronami danej dwustronnej konwencji w porównaniu z obywatelami pozostałych państw członkowskich Unii.

29 Zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem Trybunał może w każdej chwili, w szczególności jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne można wywieść w sposób jednoznaczny z orzecznictwa lub jeżeli odpowiedź na takie pytanie nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem.

30 Powyższy przepis należy zastosować w niniejszej sprawie.

31 W niniejszym wypadku jest bezsporne, że EU pracuje w Luksemburgu w charakterze pracownika przygranicznego, jest ubezpieczony w ramach luksemburskiego systemu zabezpieczenia społecznego i podlega podatkowi dochodowemu w Luksemburgu. Wskazując, że ma do niego zastosowanie ustawodawstwo luksemburskie ze względu na zawarcie umowy o pracę w Luksemburgu, EU złożył wniosek o przyznanie dodatku rodzinnego na dziecko na podstawie art. 269 akapit pierwszy lit. b) kodeksu zabezpieczenia społecznego, zgodnie z którym prawo do dodatku rodzinnego przysługuje, „co się tyczy członków […] rodziny [dziecka] – zgodnie z obowiązującym międzynarodowym aktem prawnym, każdej osobie podlegającej ustawodawstwu luksemburskiemu i objętej zakresem stosowania rozporządzeń wspólnotowych lub innej umowy dwu- lub wielostronnej zawartej przez Luksemburg w dziedzinie zabezpieczenia społecznego i przewidującej wypłatę dodatków rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem państwa miejsca zatrudnienia".

32 Na wstępie należy przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że każdy obywatel Unii, niezależnie od miejsca zamieszkania czy przynależności państwowej, który skorzystał z prawa do swobodnego przepływu pracowników i wykonywał działalność zawodową w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie jego miejsca zamieszkania, jest objęty zakresem stosowania art. 45 TFUE (zob. w szczególności wyroki: z dnia 12 grudnia 2002 r., de Groot, C-385/00, EU:C:2002:750, pkt 76; z dnia 28 lutego 2013 r., Petersen, C-544/11, EU:C:2013:124, pkt 34; a także z dnia 14 marca 2019 r., Jacob i Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, pkt 21).

33 Mając na względzie pytania zadane w niniejszej sprawie, należy następnie przypomnieć orzecznictwo Trybunału dotyczące stosowania zasady równego traktowania w kontekście relacji między prawem Unii a konwencjami dwustronnymi zawartymi między dwoma państwami członkowskimi lub między państwem członkowskim i państwem trzecim.

34 W tym względzie, co się tyczy umowy w zakresie współpracy kulturalnej zawartej między dwoma państwami członkowskimi i zastrzegającej stypendia jedynie dla obywateli tych dwóch państw, Trybunał orzekł, że art. 7 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz.U. 1968, L 257, s. 2) wymaga od organów wspomnianych państw członkowskich przyznawania pomocy stypendialnej przewidzianej w rozpatrywanej umowie dwustronnej pracownikom zamieszkującym i wykonującym pracę najemną na ich terytorium, lecz mającym obywatelstwo trzeciego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 27 września 1988 r., Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, pkt 16, 23).

35 Trybunał orzekł bowiem, że jeśli zastosowanie przepisu prawa wspólnotowego natrafia na przeszkody z powodu środka przyjętego w związku ze stosowaniem dwustronnej konwencji, nawet jeśli konwencja ta obejmuje kwestie, które wykraczają poza zakres stosowania traktatu, każde państwo członkowskie ma obowiązek ułatwiać stosowanie tego przepisu oraz pomagać w tym celu każdemu innemu państwu członkowskiemu, na którym ciąży obowiązek wynikający z prawa wspólnotowego (wyrok z dnia 27 września 1988 r., Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, pkt 19).

36 W tym kontekście w pkt 23 wyroku z dnia 27 września 1988 r., Matteucci (235/87, EU:C:1988:460), Trybunał orzekł, że umowa dwustronna zastrzegająca stypendia jedynie dla obywateli dwóch państw członkowskich będących stronami tej umowy nie powinna stać na przeszkodzie stosowaniu zasady równego traktowania pracowników krajowych i pracowników wspólnotowych zamieszkujących na terytorium jednego z tych dwóch państw członkowskich.

37 Ponadto, jeśli chodzi o dwustronną konwencję międzynarodową zawartą pomiędzy państwem członkowskim a państwem trzecim w celu unikania podwójnego opodatkowania, Trybunał przypomniał, że pomimo iż opodatkowanie bezpośrednie jest kwestią pozostającą w wyłącznej kompetencji państw członkowskich, te ostatnie nie mogą jednak odstąpić od poszanowania zasad prawa wspólnotowego (zob. podobnie wyrok z dnia 21 września 1999 r., Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, pkt 57–59). Z tego względu Trybunał orzekł, że zasada narodowego traktowania zobowiązuje państwo członkowskie będące stroną tej konwencji do przyznania trwałym przedsiębiorstwom należącym do spółek mających siedzibę w innym państwie członkowskim korzyści przewidzianych w konwencji na takich samych warunkach, jak mające zastosowanie do spółek mających siedzibę w państwie członkowskim będącym stroną konwencji (wyrok z dnia 21 września 1999 r., Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, pkt 59).

38 Trybunał przypomniał to orzecznictwo w wyroku z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16, pkt 32), dotyczącym uprawnienia – obywatelki francuskiej, która pracowała we Włoszech, w Szwajcarii i we Francji i nie posiadała praw wystarczających do uzyskania emerytury we Włoszech – do skorzystania z sumowania okresów ubezpieczenia ukończonych przez nią w Szwajcarii i we Włoszech, zgodnie z postanowieniami konwencji dwustronnej zawartej między Republiką Włoską a Konfederacją Szwajcarską w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, dotyczącymi obywateli tych dwóch państw. W sprawie, w której wydano ów wyrok, sąd krajowy dążył do ustalenia, czy właściwe włoskie organy zabezpieczenia społecznego powinny, zgodnie z obowiązkami ciążącymi na nich w szczególności na mocy art. 39 WE (obecnie art. 45 TFUE), umożliwić pracownikom będącym obywatelami państw członkowskich innych niż Republika Włoska skorzystanie z uwzględnienia okresów ubezpieczenia ukończonych w Szwajcarii w celu uzyskania prawa do włoskich świadczeń emerytalnych.

39 W tych okolicznościach Trybunał podkreślił, że przy wykonywaniu zobowiązań zaciągniętych na podstawie umów międzynarodowych, zarówno gdy chodzi o konwencję zawartą pomiędzy państwami członkowskimi, jak i o konwencję zawartą pomiędzy państwem członkowskim i jednym lub kilkoma państwami trzecimi, państwa członkowskie powinny, z zastrzeżeniem postanowień art. 307 WE (obecnie art. 351 TFUE), przestrzegać zobowiązań ciążących na nich na mocy prawa Unii (wyroki: z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, pkt 33; z dnia 21 stycznia 2010 r., Komisja/Niemcy, C-546/07, EU:C:2010:25, pkt 42). Fakt, iż ze swej strony państwa trzecie nie mają obowiązku wypełniania żadnych zobowiązań wynikających z prawa Unii, nie jest w tym względzie istotny.

40 W konsekwencji gdy państwo członkowskie zawiera z państwem trzecim dwustronną konwencję międzynarodową z zakresu zabezpieczenia społecznego przewidującą, że okresy ubezpieczenia uzyskane we wspomnianym państwie trzecim będą uwzględniane w celu nabycia praw do świadczeń emerytalnych, podstawowa zasada równego traktowania zobowiązuje to państwo członkowskie do przyznania obywatelom innych państw członkowskich takich samych przywilejów, z jakich korzystają jego obywatele na podstawie owej konwencji, chyba że może ono przedstawić obiektywne uzasadnienie dla swej odmowy (wyrok z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, pkt 34).

41 W tym względzie Trybunał orzekł już, że naruszenie równowagi i wzajemności dwustronnej konwencji międzynarodowej zawartej pomiędzy państwem członkowskim i państwem trzecim może stanowić obiektywne uzasadnienie odmowy przez państwo członkowskie, będące jej stroną, rozszerzenia na

obywateli innych państw członkowskich korzyści, jakie czerpią z niej jego obywatele (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 września 1999 r., Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, pkt 60; z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, pkt 36).

42 W wyroku z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16, pkt 37), Trybunał stwierdził jednak, że rząd włoski nie wykazał, iż obowiązki nałożone na niego na mocy prawa Unii stoją na przeszkodzie wykonywaniu obowiązków wynikających ze zobowiązań przyjętych przez Republikę Włoską w stosunku do Konfederacji Szwajcarskiej. W sprawie, w której wydano ów wyrok, Trybunał wskazał bowiem, że umożliwienie pracownikom będącym obywatelami państw członkowskich innych niż Republika Włoska skorzystania z uwzględnienia okresów ubezpieczenia ukończonych w Szwajcarii w celu uzyskania prawa do włoskich świadczeń emerytalnych, stosowane jednostronnie przez Republikę Włoską, wcale nie utrudnia wykonywania praw wynikających dla Konfederacji Szwajcarskiej z konwencji dotyczącej zabezpieczenia społecznego zawartej między Republiką Włoską a Konfederacją Szwajcarską ani nie nakłada na nią nowych obowiązków.

43 W wyroku tym Trybunał wskazał ponadto, że podniesione przez właściwy krajowy organ administracji i rząd włoski argumenty mające na celu uzasadnienie odmowy sumowania okresów ubezpieczenia ukończonych przez zainteresowanego – oparte na ewentualnym zwiększeniu ciężarów finansowych i trudności administracyjnych związanych ze współpracą z właściwymi organami szwajcarskimi – nie uzasadniają braku przestrzegania przez Republikę Włoską obowiązków wynikających z traktatu.

44 W niniejszym wypadku EU, obywatel portugalski, pracuje w Luksemburgu i zamieszkuje we Francji. Wydaje się zatem, że jego sytuacja jest objęta zakresem stosowania art. 45 TFUE wymagającym zniesienia wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami państw członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy, a także że zarówno do niego, jak i do jego dziecka ma zastosowanie rozporządzenie nr 883/2004, którego art. 4 zapewnia korzystanie przez osoby, do których stosuje się to rozporządzenie, z tych samych świadczeń, na mocy ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego, co jego obywatele.

45 Jak wynika z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, organy luksemburskie stwierdziły, że biorąc pod uwagę okoliczności sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym, dziecku EU nie przysługuje prawo do dodatku rodzinnego ani dla niego samego, ani jako członkowi rodziny jego matki, ani jako członkowi rodziny jego ojca.

46 W świetle orzecznictwa wspomnianego w pkt 38–42 niniejszego postanowienia nie wydaje się, by ciążący na Wielkim Księstwie Luksemburga obowiązek rozszerzenia na pracownika migrującego – będącego w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym – korzyści, jakie obywatele tego państwa czerpią z tej konwencji, mógł podważyć wynikającą z niej równowagę, a także wzajemność w zakresie, w jakim takie rozszerzenie nie utrudnia wykonywania obowiązków wynikających ze zobowiązań przyjętych przez Wielkie Księstwo Luksemburga w stosunku do Stanów Zjednoczonych Brazylii (obecnie Federacyjnej Republiki Brazylii). Umożliwienie obywatelom pozostałych państw członkowskich pracującym na terytorium Luksemburga korzystania z dodatku rodzinnego na ich dzieci niezamieszkujące na tym terytorium, stosowane jednostronnie przez Wielkie Księstwo Luksemburga, nie stoi na przeszkodzie wykonaniu praw wynikających dla Federacyjnej Republiki Brazylii z konwencji w sprawie zabezpieczenia społecznego z 1965 r. i nie nakłada również na to państwo trzecie nowych obowiązków.

47 Ponadto argument dotyczący poważnych ciężarów finansowych i administracyjnych, jakie mogłyby ciążyć na danej administracji, gdyby rozszerzyła ona na obywateli pozostałych państw członkowskich możliwość uzyskania korzyści przyznanych własnym obywatelom, nie może, jako taki, uzasadnić w sposób obiektywny odmowy przez tę administrację przeprowadzenia takiego rozszerzenia.

48 W tym względzie Trybunał stale orzekał, że uzasadnienie dotyczące zwiększenia ciężarów finansowych i ewentualnych trudności administracyjnych nie może, w każdym razie, uzasadnić braku przestrzegania obowiązków wynikających ze wskazanego w art. 45 TFUE zakazu dyskryminacji ze względu na przynależność państwową (wyroki: z dnia 15 stycznia 2002 r., Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, pkt 38; z dnia 16 września 2004 r., Merida, C-400/02, EU:C:2004:537, pkt 30; z dnia 28 czerwca 2012 r., Erny, C-172/11, EU:C:2012:399, pkt 48; a także z dnia 19 czerwca 2014 r., Specht i in., od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 i C-541/12, EU:C:2014:2005, pkt 77).

49 Z powyższego wynika, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której dziecku pracownika migrującego będącego obywatelem państwa członkowskiego zamieszkującemu z matką w państwie trzecim nie przysługuje prawo do świadczeń rodzinnych ani na nie samo, ani jako członkowi rodziny jego matki, ani jako członkowi rodziny jego ojca, państwo członkowskie zatrudnienia tego pracownika jest co do zasady zobowiązane, zgodnie z obowiązkami ciążącymi na nim na mocy art. 45 TFUE i art. 4 rozporządzenia nr 883/2004, przyznać temu dziecku prawo do świadczeń rodzinnych, jakie przyznałoby własnym obywatelom i rezydentom, przy zaistnieniu takich samych warunków przyznania wspomnianego dodatku, na mocy dwustronnej konwencji międzynarodowej zawartej ze wspomnianym państwem trzecim, chyba że to państwo członkowskie może przedstawić obiektywne uzasadnienie swej odmowy. Naruszenie równowagi i wzajemności dwustronnej konwencji międzynarodowej zawartej pomiędzy państwem członkowskim a państwem trzecim może stanowić obiektywne uzasadnienie odmowy przez to państwo członkowskie rozszerzenia na obywateli pozostałych państw członkowskich korzyści, jakie obywatele tego państwa czerpią ze wspomnianej konwencji.

50 W świetle powyższych rozważań na zadane pytania należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 45 TFUE w związku z art. 4 rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie odmowie wypłaty przez właściwe organy pierwszego państwa członkowskiego obywatelowi drugiego państwa członkowskiego pracującemu w pierwszym państwie członkowskim, lecz nie zamieszkującemu w nim, świadczeń rodzinnych dla jego dziecka zamieszkującego w państwie trzecim z matką, gdy – przy zaistnieniu takich samych warunków przyznania wspomnianych świadczeń – wspomniane organy przyznają, w następstwie zastosowania dwustronnej konwencji międzynarodowej zawartej między pierwszym państwem członkowskim a tym państwem trzecim, prawo do świadczeń rodzinnych własnym obywatelom i rezydentom, chyba że organy te mogą przedstawić obiektywne uzasadnienie odmowy tych świadczeń.

W przedmiocie kosztów

51 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 45 TFUE w związku z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie odmowie wypłaty przez właściwe organy pierwszego państwa członkowskiego obywatelowi drugiego państwa członkowskiego pracującemu w pierwszym państwie członkowskim, lecz nie zamieszkującemu w nim, świadczeń rodzinnych dla jego dziecka zamieszkującego w państwie trzecim z matką, gdy – przy zaistnieniu takich samych warunków przyznania wspomnianych świadczeń – wspomniane organy przyznają, w następstwie zastosowania dwustronnej konwencji międzynarodowej zawartej między pierwszym państwem członkowskim a tym państwem trzecim, prawo do świadczeń rodzinnych własnym obywatelom i rezydentom, chyba że organy te mogą przedstawić obiektywne uzasadnienie odmowy tych świadczeń.

Podpisy